

De literaire infrastructuur in Suriname

Geschreven door Usha Balesar

Suriname heeft een interessante literatuur met een verscheidenheid aan talen en culturen. Maar de literaire infrastructuur in Suriname – uitgeverijen, boekhandels, organisaties, bibliotheken enz. – laat nog veel te wensen over. Belangrijk is wel dat de wil aanwezig is en dat boekhandels en leesprojecten ervoor zorgen dat de literatuurwereld langzaam vooruitgaat. Ontlezing is internationaal een probleem, zo ook in Suriname, maar zolang er schrijvers en boeken zijn, kan het lezen gemotiveerd worden.

Bibliotheken

In Suriname bereiken boeken het publiek vooral middels de bibliotheken en de boekhandels: er zijn nog ouders die boeken kopen voor hun kinderen en voor zichzelf. Het CCS (Cultureel Centrum Suriname) en de Algemene Onderwijsbibliotheek zijn de grootste en drukst bezochte bibliotheken in Paramaribo. Daarnaast zijn er verspreid over het land kleinere openbare bibliotheken, en veel scholen en bedrijven hebben hun eigen collectie. Surinaamse stichtingen en organisaties krijgen soms boeken in de vorm van donaties uit Nederland. Maar voor de doorsnee Surinamer is een Surinaams boek aantrekkelijker. Soms krijgt het CCS ook cadeaubonnen vanuit Nederland om boeken te bestellen.

Het Cultureel Comité Suriname

Het Cultureel Comité Suriname werd op 21 juni 1947 opgericht en op 18 oktober 1948 hernoemd naar Cultureel Centrum Suriname, dat sindsdien een stichting is. Het CCS heeft tot doel om culturele activiteiten te coördineren en te organiseren. In 1947 kende het CCS één administratieve kracht die vanuit een particuliere woning werkte. In 1975 waren er inmiddels rond de honderd mensen werkzaam. Het CCS beschikt over een bibliotheek met meerdere bibliobussen en organiseert tal van culturele lessen, zoals in muziek, dans, tekenen, schilderkunst, acteren, enz. Daarnaast initieert, ondersteunt en financiert de stichting artistieke activiteiten.

Algemene Onderwijsbibliotheek

De Algemene Onderwijsbibliotheek (AOB) valt onder de afdeling Bibliotheekwezen van het ministerie van Onderwijs & Volksontwikkeling en is bestemd voor een ieder die verbonden is aan een onderwijsinstelling. Hoewel iedereen welkom is om in de bibliotheek te lezen of te studeren is het lidmaatschap bestemd voor leerlingen vanaf de 3e klas van het voortgezet onderwijs en de technische scholen. Alle onderwijsgeevenden mogen zich ook inschrijven.

De meeste basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs hebben een bibliotheek op school, maar de bibliotheken worden niet altijd gebruikt vanwege een tekort aan boeken of een tekort aan personeel. Er zijn nog scholen die niet beschikken over een bibliotheek, vooral in het binnenland van Suriname. Voor de scholen die wel een bibliotheek hebben, is er een bibliothecaresse beschikbaar op de school die de leerlingen voorziet van boeken. De leerlingen mogen boeken lenen en soms worden er ook workshops georganiseerd. Verder besteden de scholen ook aandacht aan het voorlezen, op de Internationale Voorleesdag bijvoorbeeld. Bekende persoonlijkheden worden dan door scholen benaderd om verhaaltjes voor te lezen.

Boekhandels

Het aantal boekhandels is recent drastisch teruggelopen. Het handvol winkels dat nog boeken verkoopt, combineert die verkoop met een aanbod van andere producten, zoals schoolmaterialen, speelgoed en huishoudelijke artikelen. Het is wel mogelijk om via de boekhandels boeken online te bestellen en die in Suriname te laten bezorgen.

In het verleden zijn er wel literaire tijdschriften geweest, maar die bestaan niet meer. De universiteit geeft *His/Hertori* uit, een populairwetenschappelijk tijdschrift met vaak artikelen over cultuur. Het dagblad *De Ware Tijd* heeft al sinds 1986 elke week een volle pagina literair nieuws: *De Ware Tijd Literair*.

Uitgeverijen

Er zijn slechts drie uitgeverijen in Suriname (Vaco, Publishing Services Suriname en Ralicon) die zich bezig houden met het uitgeven van boeken, zij het met financiële inbreng van de auteur zelf. Surinaamse schrijvers proberen hun boeken via deze uitgeverijen uit te geven, maar heel vaak kunnen die vanwege gebrek aan financiële middelen een boekuitgave ook niet realiseren. De meeste grote schrijvers van Suriname ([Michael Slory](#), [Shrinivási](#), Thea Doelwijt, [Astrid Roemer](#)) zijn begonnen met boeken in eigen beheer, zonder de steun van een uitgeverij. Het jammerlijke is dat auteurs nauwelijks aan hun boeken verdienen, omdat het drukken, de correctie en de redactie in vreemde valuta betaald moeten worden. Dit kostenplaatje kan vaak niet gedekt worden.

Schrijversorganisatie

In 1977 is er een schrijversorganisatie opgericht: de Schrijversgroep 77, die nog altijd bestaat. De voornaamste activiteit van de groep is het organiseren van boekpresentaties en voordrachtavonden. Schrijversgroep 77 heeft

twee keer in de maand in het café Tori Oso activiteiten en deze worden dan bezocht door Surinamers en buitenlanders. In 2019 is de Stichting Boekenportaal Suriname opgericht die de belangen behartigt van kinderboekenschrijvers. Met de website Boekenportaal.sr maakt de stichting Surinaamse kinderboeken bereikbaar ook voor het publiek in Nederland.

Boekenfestivals

Jarenlang vonden schrijvers en lezers veel steun van het Kinderboekenfestival dat in Paramaribo plaatsvond. Schoolkinderen van de districten brachten ook een bezoek aan het festival. Er worden nu nog weinig festivals georganiseerd in het kader van literatuur. Festivals spelen een belangrijke rol om het lezen te bevorderen. Tijdens een festival komen de kinderen in aanraking met boeken in de vorm van zang, dans, toneel, rollenspel of een gedicht. Het lezen en uitbeelden verdient dan genoeg aandacht. Schrijversgroep 77 en Stichting Rupsje Regenboog (van kinderboekenschrijfster Indra Hu) gaan naar scholen zelf. Deze twee organisaties doen het voor de ontwikkeling van het kind en zonder winstoogmerk. Men beoogt het lezen op scholen, in tehuizen en crechès te bevorderen. Er wordt niet alleen gelezen en voorgelezen, maar er wordt ook aandacht besteed aan de fantasie en creativiteit van de kinderen. Het hoofddoel is om lezen zo leuk mogelijk te maken, zodat kinderen op eigen initiatief gaan lezen.

Theaters

Het in 1840 geopende theater Thalia bestaat nog altijd, al is het dan geregeld helemaal opnieuw opgebouwd. Maar het gelijknamige toneelgezelschap is niet meer actief. Er zijn wel verschillende andere toneelgroepen, de meeste spelen volkstoneel in het Sranantongo of in het Nederlands. Een belangrijk centrum voor de Afro-Surinaamse cultuur is Naks, opgericht in 1947; het organiseert gemeenschapswerk, cursussen en culturele manifestaties. De Hindostanen hebben met Mata Gauri, Hindi Parishad en het Lalla Rookh-gebouw drie actieve centra voor cultuur. De Javanen hebben Sana Budaya. De inheemsen en marrons hebben geen eigen centra, al zijn zij wel actief in het binnenland en tonen zij zich in Paramaribo bij nationale manifestaties.

Overheid

In Suriname is er geen overheidsbeleid als het gaat om literatuur. De instanties en organisaties moeten zelf voor donaties zorgen om aan middelen te komen en om literaire activiteiten te organiseren. Alleen bij nationale manifestaties worden soms schrijvers uitgenodigd. In de Week van het Nederlands worden er verschillende projecten uitgevoerd, waarbij het lezen en het Nederlands de kern vormen. De uitvoering van deze projecten vindt met ondersteuning van de Taalunie plaats. Sporadisch heeft de overheid wel steun verleend bij uitzending van kunstenaars naar grote festivals, zoals Carifesta.

Verder lezen

- Albert Helman, [Cultureel mozaïek van Suriname](#). Zutphen: De Walburg Pers, 1978. Bevat veel informatie, inmiddels deels verouderd, o.m. een hoofdstuk over 'Schrijvers en lezers.'
- Michiel van Kempen, *Een geschiedenis van de Surinaamse literatuur*. Breda: De Geus, 2003. (bevat per tijdvak informatie over lezers, bibliotheken, uitgeverijen, theaters, tijdschriften enz.)
- Kirsten Dorrestijn, 'De Surinaamse bibliotheken in beeld'. Verschenen in *Bibliotheekblad*, maar vervolgens in 4 afleveringen en met veel foto's op *Caraïbisch Uitzicht*, vanaf 24 april 2013.
- Chandra van Binnendijk & Paul Faber (red.), [Sranan, Cultuur in Suriname](#), Amsterdam/Paramaribo: KIT enz., 1992. Met hoofdstukken over Muziek & dans, Theater, Talen en Letterkunst.
- [Boekenportaal voor Surinaamse jeugdboeken](#).

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/20e-eeuw/de-literaire-infrastructuur-in-suriname>